

บทคัดย่อ

170456

ชื่อภาคนิพนธ์ : ภูมิปัญญาดั้งเดิมในการดูแลสุขภาพตนเองของชาวปักษ์ใต้ :
กรณีศึกษา บ้านภูศิรชะคชสาร จังหวัดสงขลา
ชื่อผู้เขียน : มานพ กาเลียง
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา : 2548

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองที่ดำรงอยู่ในชุมชน และกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองของชาวปักษ์ใต้ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้/การถ่ายทอดความรู้ แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะในการดูแลสุขภาพตนเองของชาวปักษ์ใต้

วิธีการศึกษาวิจัย เป็นการศึกษาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเยี่ยมบ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและการรักษาของหมอพื้นบ้านในพื้นที่ทำการศึกษา การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 18 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยการจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกเทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี ควบคู่กับบริบท โดยอาศัยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า องค์ความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งในแง่ของความหมาย ประเภท และรูปแบบ/วิธีการ มีลักษณะสอดคล้องกับระบบการแพทย์ในสังคมไทย อันได้แก่ ระบบการดูแลสุขภาพในมิติวัฒนธรรม ระบบการแพทย์พื้นบ้าน ระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน

ชาวบ้านมีวิธีในการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้เชิงรุกในการดูแลสุขภาพตนเอง บนพื้นฐานความเจ็บไข้ได้ป่วยมิใช่เรื่องเฉพาะปัจเจกบุคคล แต่เป็นเรื่องของครอบครัว/เครือญาติ/ชุมชน โดยคำนึงถึงวิถีคิดแบบพึ่งตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ในปัจจุบัน

ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเอง ส่วนใหญ่เกิดมาจากทั้งหน่วยงานภาครัฐ จากตัวหมอพื้นบ้าน จากกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนเกิดจากภาคประชาชนเอง ดังนั้นแนวทางการแก้ไขก็ต้องดำเนินการแก้ไขทุกภาคส่วนพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูระบบการดูแลสุขภาพสุขภาพแบบพื้นบ้านให้เข้มแข็ง โดยการส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยในทุกมิติอย่างกว้างขวาง และการสนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนการยกเลิกบทบาทของรัฐในการควบคุมระบบการแพทย์พื้นบ้าน โดยให้มีการให้สออบไปประกอบโรคศิลป์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทุกระดับ ควรเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและฟื้นฟู ตลอดจนให้การยอมรับระบบการดูแลสุขภาพแบบพื้นบ้านให้เป็นทางเลือกที่หลากหลายให้กับประชาชน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรมีการสนับสนุนและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายงานวิจัยเพื่อการพัฒนา อันจะนำไปสู่การค้นหาคำตอบความรู้พื้นบ้านในการดูแลสุขภาพในแต่ละระดับ และจัดให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ABSTRACT

170456

Title of Research Paper : Thai Southerners' Traditional Wisdom in Health Self-care :
A Study of Ban Phu Sisakotchasan Songkhla Province.

Author : Mr. Manop Kaling

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

The objectives of this research are to study the body of knowledge in health self-care within a community and the learning process, transmitting of knowledge in health self-care among the southern people, including problems and obstacles in the learning process and knowledge transmission, ways for correction and recommendations for health self-care among the southerner.

The methods for data collection are mostly qualitative, collecting data from various documents, participant observation, home visit, activity participation with those practising health self-care and curing performed by traditional medicine men in the studied area, informal interview and in-depth interviews of 18 key-informants. Data obtained were later analyzed with logical context description with the help of descriptive statistics.

Results of the study reveal that the body of knowledge in health self-care in the family and community expressed in the areas of health promotion and prevention, treatments, recreation in meaning, types, forms and methods within the contexts of Thai medical systems, traditional and the modern ones.

Methods of learning and transmitting knowledge in health self-care include oneself, the family and community as well, with more reliable thought suitable to present conditions.

Problems and obstacles found in the process of learning and transmitting of knowledge are mostly from the government agencies and traditional medicine men which need to be improved sufficiently.

The researcher recommends the following:

1. The state should play roles in revitalizing traditional system of health by promoting research and funding, among others.
2. Health personnels should also support and revitalize the traditional health system as an alternative for the people.
3. There should be a network for research and development in order to having more knowledge of traditional medicine and synthesize them with qualitative methods.